

pd
694

NOVELA

La Casa de la Infancia

Marie Luise Kaschnitz (Karlsruhe, 1901; Roma, 1974) ofrece un relato de envolvente atmósfera onírica y poderosas imágenes simbólicas en el que el pasado se revela como un inquietante espacio físico al que asomarse desde la lejanía de la edad adulta.

▶ 3

PROTAGONISTA DE LA SEMANA

DANIEL MONZÓN

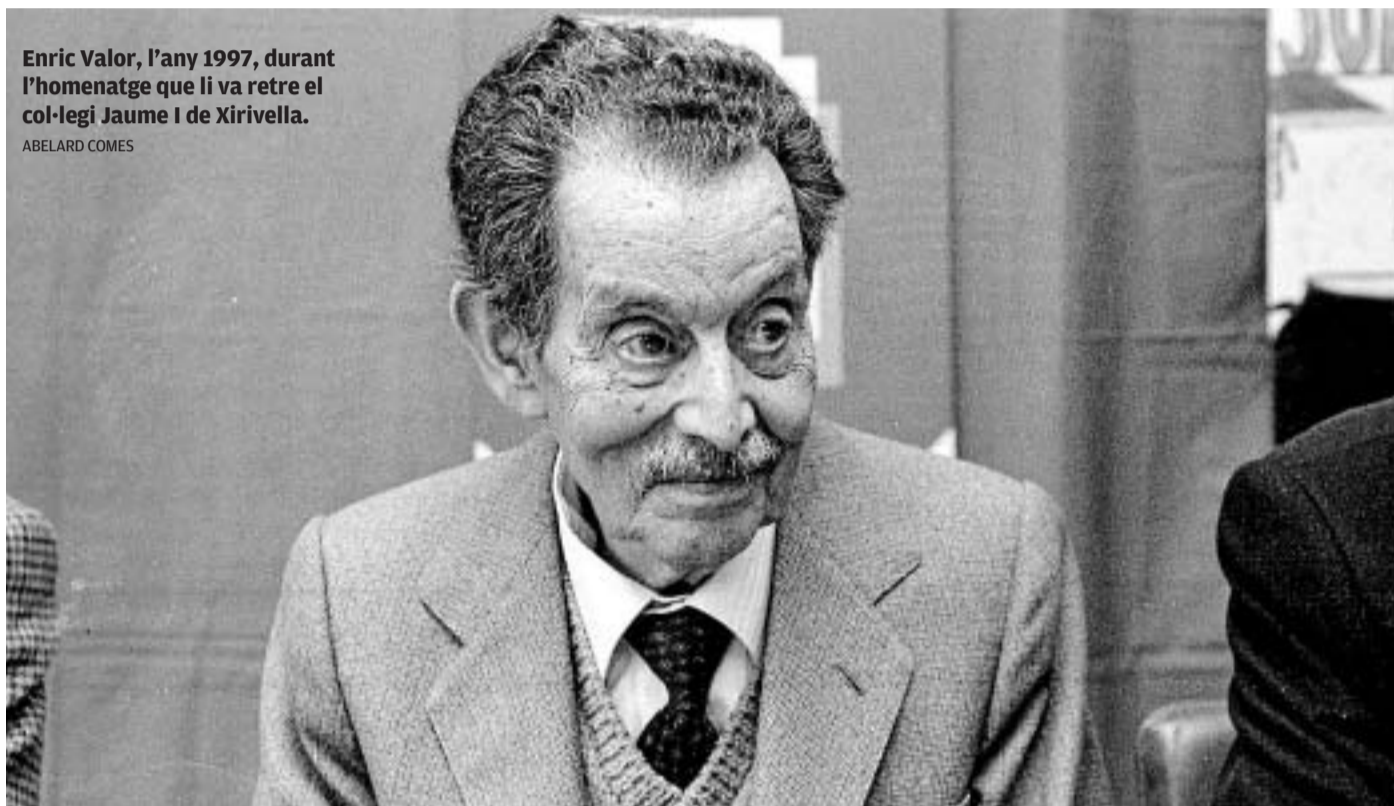
Lluvia de nominaciones a «Celda 212»

El director de cine mallorquín afincado en Valencia desde su infancia, **Daniel Monzón**, ha conseguido, con *Celda 212*, dieciséis nominaciones a los Premios Goya, que se fallan en febrero. El retrato del interior de una prisión, con motín incluido y **Luis Tosar** de protagonista, se ha convertido en la cuarta película con más nominaciones de la historia de los galardones que otorga la Academia de las Artes y las Ciencias Cinematográficas de España.

Levante
EL MERCANTIL VALENCIANO

Enric Valor, l'any 1997, durant l'homenatge que li va retre el col·legi Jaume I de Xirivella.

ABELARD COMES

Es compleixen deu anys de la mort de l'escriptor i gramàtic castellut. Enric Valor i Vives ha sigut, sens dubte, una de les personalitats valencianes més significatives en l'estudi i la difusió del valencià al llarg del segle XX. Ara, l'Acadèmia Valenciana de la Llengua l'ha anomenat Escriptor de l'Any 2010. L'any pròxim es celebra el centenari del seu naixement

Enric Valor, en el record

Commemoració

POR JOSEP DANIEL CLIMENT

■ **Enric Valor i Vives** ha sigut una de les personalitats valencianes més significatives en l'estudi i difusió del valencià al llarg del segle XX. I això per diversos motius: per la divulgació de les Normes de Castelló a Alacant durant el període republicà a través del setmanari *El Tio Cuc*; per la publicació de nombrosos articles en la premsa valencianista defensant la conveniència de parlar i escriure correctament el valencià, i per suposat la necessitat d'usar-lo; per haver estat professor dels cursos de llengua de *Lo Rat Penat* des de 1949; per haver publicat durant el franquisme desenes d'articles sobre correcció lingüística als periòdics *Levante* i *Jornada*; per haver tret a la llum un conjunt ben significatiu d'obres gramaticals per a l'aprenentatge del valencià, així com diverses obres lexicogràfiques, fonamentals per a la conservació del vocabulari pro-

Valor era conscient que sols amb la conservació de la llengua pròpia els valencians ens podríem mantenir lleials a la nostra personalitat com a poble

pi dels valencians i en la línia d'enriquir l'aportació valenciana al conjunt de la llengua catalana; per ser l'autor d'una importantíssima obra literària, amb novel·les tan valuoses com les que integren el Cicle de Cassana i, en definitiva, per haver dut a terme al llarg de la seua vida una importantíssima tasca en favor de la divulgació del valencià entre el nostre poble, conscient com era que sols amb la conservació de la llengua pròpia els valencians ens podríem mantenir lleials a la nostra personalitat com a poble, atès l'alt valor identitari que el seu ús portava implícit.

Enric Valor nasqué a Castalla el 22 d'agost de 1911, ja fa quasi cent anys, i va morir a València el 13 de gener de 2000. La seua ha estat una vida dedicada intensament a

l'estudi de la llengua i a la transmissió dels seus coneixements als seus coetanis, malgrat els períodes històrics que hagué de viure, una guerra civil i un llarga i trista postguerra. Segurament, el fet d'haver nascut a la Foia de Castalla, comarca que a primeries de segle XX encara mantenia la llengua en un estat de puresa més que acceptable, va marcar de manera important la seua posterior dedicació a les qüestions lingüístiques.

Ja des de ben jove, als vint anys, participà activament en la vida social i cultural valenciana, primer a Alacant ciutat, on col·laborà al setmanari *El Tio Cuc* organitzant cursos de llengua per difondre les Normes de Castelló i en l'organització de l'Agrupació Regionalista Republicana, creada amb l'ànim de difondre el pensament valencianista a les comarques alacantines; poc després, el 1934, instal·lat ja a la ciutat de València, establí contacte amb els nuclis més actius del valencianisme, la qual cosa el portà a participar en publicacions com *El Camí, País Valencià* o *La República de les lletres* i a impartir un curs d'ortografia a la Universitat Po-

pular Valencianista el 1935. Les coses, però, ben prompte es posaren difícils. L'experiència viscuda durant el període republicà de la difusió de la llengua en llibertat va durar molt poc, així com les esperances valencianes d'aconseguir unes quotes mínimes d'autogovern. Una vegada acabada la Guerra Civil, qualsevol activitat pública relacionada amb la defensa de la llengua i cultura dels valencians es veié suspesa. Enric Valor, de la mateixa manera que altres valencianistes i antifeixistes, viurà un període de tancament interior, que en el seu cas aprofità per dur a terme un intens treball de preparació lingüística i literària.

Poc a poc començà la reorganització dels elements valencianistes de la manera més discreta possible, la qual cosa comportava no pocs riscos, almenys durant els moments més durs de la repressió postbèlica. De fet, al llarg de la dècada dels anys quaranta, trobem escassos indicis d'activitats culturals més o menys innòcues, que de cap manera qüestionaven el règim establert, i que es movien en els límits que aquest permetia. Serà al llarg dels anys quaranta quan trobem les primeres iniciatives culturals relacionades amb l'estudi de la llengua com ara la publicació dels primers llibres per part de l'Editorial Torre. A partir dels anys cinquanta, amb la iniciativa de **Carles Salvador** d'iniciar els cursos de llengua a *Lo Rat Penat*, Valor tingué l'oportunitat de posar en pràctica una de les seues grans passions, el treball gramatical. Primerament ho féu com a professor d'aquests cursos i, anys més tard, amb la redacció de diversos manuals per a l'ensenyament de la llengua.

Paral·lelament a la tasca lingüística, Valor duigué a terme un important treball literari on concretarà moltes de les seues propostes gramaticals. A partir dels anys huitanta, la seua dedicació a la literatura augmentarà considerablement amb la publicació d'un conjunt de sòlides novel·les que el situen entre els més importants narradors de la nostra literatura.

L'obra literària

Enric Valor és autor de les *Rondalles Valencianes*, conjunt de narracions costumistes editades a partir de 1950 per l'Editorial Torre, i que en els anys huitanta i noranta del segle passat han sigut reeditades i adaptades al públic infantil per l'autor o per diversos col·laboradors, especialment **Rosa Serano**, amb una gran acceptació popular.

Per altra banda, el 1960 publicà la seua primera novel·la, *L'ambició d'Aleix*, però no serà fins la dècada de 1980 que aparegueren les novel·les *Sense la terra promesa* (1980), *Temps de batuda* (1983) i *Enllà de l'horitzó* (1991), les quals formen part del Cicle de Cassana, denominació popularitzada pel millor estudiós de la seua obra literària, **Vicent Escrivà**. Si bé, des de 1949, Enric Valor feia de professor dels cursos de llengua de *Lo Rat Penat*, no serà fins 1966

Commemoració

VE DE LA PÀGINA 1

que publicà la seua primera obra sobre llengua, *Curso de lengua valenciana*, un recull de les fitxes gramaticals que des de 1962 havien aparegut al periòdic *Jornada*. Una reedició d'aquesta gramàtica aparegué el 1973 amb el nom de *Curso medio de gramática catalana* referida especialment al País Valencià, un canvi onomàstic que respon a la voluntat de l'autor de «anomenar les coses pel seu nom». L'any 1977 aparegué amb el títol en el *Curs mitjà de gramàtica catalana*, referida especialment al País Valencià. Posteriorment publicà el 1971, a l'editorial Gorg, *Millorem el llenguatge*, un llibre excel·lent i utilíssim per al valencià que en aquella època volien aprendre la seua llengua. El 1983 aparegué *La flexió verbal*, «un autèntic best-seller», com l'ha anomenat **Mila Segarra**, amb prop de trenta edicions. Per altra banda, també cal destacar les seues obres lexicogràfiques com el *Vocabulari fonamental* (1988) i el *Vocabulari escolar de la llengua* (1989).

Els reconeixements públics

En l'última etapa de la seua vida, Valor va rebre nombrosos reconeixements per part de les més prestigioses institucions del domini cultural i lingüístic català. De fet, Rosa Serrano (1995) anomenarà aquesta època com *el temps de collita*. Així, el 1983 va obtenir el premi Manuel Sanchis Guarner de la Diputació Provincial de València. El 1985 va rebre el Premi de les Lletres Valencianes. El 1987 se li va concedir el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes. El 1991 va rebre el Premi Túria. El 1993 la Generalitat de Catalunya li atorga la Creu de Sant Jordi. Posteriorment, les universitats valencianes i la de les Illes Balears l'investeixen doctor *honoris causa*: Universitat de València, 1993; Mallorca, 1998; Alacant, 1999; Castelló, 1999; Politècnica de València, 1999.

El 1996 és nomenat Miquel d'Honor de la Societat Coral El Micalet de València. El 1997 rep el Premi Cavanilles de l'Institut Valencià d'Excursionisme i Natura. A més, el 1995 se celebrà el Simposi Enric Valor a Castalla (Actes del Simposi Enric Valor, 1996), amb estudis sobre la seua obra que tenen continuació en *Paraula de la terra* (València, 1998), en Valoriana. *Estudis sobre l'obra d'Enric Valor* (Castelló de la Plana, 1999) o en la *Jornada d'homenatge a Enric Valor i la seua obra* (Agullent, 2000), obres que recullen valoracions globals i estudis parcials de la seua tasca literària i lingüística.

El 10 de maig de 2000, la Universitat Autònoma de Barcelona, la Institució de les Lletres Catalanes i l'Institut d'Estudis Catalans li reteren un homenatge que donà lloc a la publicació del llibre *Enric Valor (1911-2000) in memoriam* (Barcelona, 2001). Durant aquest any l'Acadèmia Valenciana de la Llengua té previstes la realització de diverses activitats amb el propòsit de difondre'n la seua figura i obra, i per aquest motiu ha sigut elegit com a Escriptor de l'Any 2010, coincidint amb la commemoració del desè aniversari de la seua mort.

Sense cap dubte, tant al llarg de 2010 com del 2011, que celebrem el centenari del seu naixement, serem milers els valencians que retrem homenatge a l'escriptor i gramàtic castellut, com una manera de tornar-li tot el que va fer per la recuperació de la llengua i cultura dels valencians.

Literatura 2.0

L'autor original ha de cuidar que tots els textos tinguen coherència com a peces independents i, al temps, com si fos una història tradicional.

L'obra literària que es crea i consumeix dins el mitjà informàtic demana més cooperació del lector, combina text, imatge i so, i genera narracions sense principi ni fi amb una dinàmica hipertextual. Aquests trets plantegen nous reptes a les figures fonamentals del sistema literari: l'autor, el lector i el teòric. És aquest nou artefacte el que coneixíem fins ara com «literatura»?

Revolució digital

PER PURIFICACIÓ MASCARELL

■ Un nou tipus de literatura ha emergit del desenvolupament de la informàtica i naix de l'ordinador per ser consumida dins d'ell. Es tracta de textos irrealitzables en cap altre mitjà perquè necessiten les propietats específiques de l'àmbit digital. Tanmateix, aquesta nova forma de creació i presentació de l'obra literària obliga a una profunda reflexió: podem acoblar la literatura digital a la teoria literària creada entorn al llibre imprès o ens cal redefinir-la? Més enllà: estem davant del mateix que coneixem fins ara com *literatura* o es tracta d'una *altra cosa*? Entra dins de la mateixa categoria que *Crim i càstig* una obra com *Rabot-poète*, de **Philip Bootz**, on el lector ha de moure el ratolí sobre el text per anar aclarint el color de la superfície de la pantalla i poder llegir el poema? Són qüestions que els teòrics hauran de resoldre.

De fet, els fonaments clàssics de l'anàlisi literària se'n venen avall provocant el desconcert dels especialistes. El text digital manca d'estructura fixa i delimitació. La trama, nus gordià de la ficció en paper, es converteix en trames múltiples amb episodis intercanviables. La construcció dels personatges es fa en un context fluctuant, d'incertesa. I, per últim, quin tipus de tractament de l'espai i el temps s'espera en un mitjà que ha diluït tals conceptes? Aquests són els reptes als que haurà de donar resposta la crítica.

Però són les instàncies de l'autor i el lector les més somogudes per la revolució de les textualitats electròniques. Des del punt de vista de l'autor, la principal característica de l'hiperficció és l'ús adequat dels enllaços, que

trenquen amb la linealitat clàssica del paper. Cal que es dissenyen amb la consciència de les implicacions organitzatives que posseeixen sobre la ment del lector. Del contrari, el lector pot quedar decebut davant vincles irrellevants o mal fets que enderroquen l'estructura mental construïda enllaç a enllaç. A més, ha d'haver-hi algun tipus de coherència en totes les lectures possibles, independentment de com s'ordenen. Cada variant d'itinerari ha de guardar una lògica. I açò depèn de dos factors: l'ambigüitat deliberada de l'obra i l'esforç del lector per trobar sentit al que llig.

Aquesta dinàmica hipertextual corre dos perills. O bé que, amb l'entusiasme pel propi mitjà, es preste poca atenció a la qualitat del contingut del text, o bé que aquest, en realitat, siga idèntic a una ficció en paper i només es diferencia pel fet d'oferir la possibilitat de clicar damunt d'algun mot. En realitat, no es tracta de traslladar el material textual del paper a la pantalla, sinó d'una transformació radical de la concepció de *crear literatura*. L'hiperficció sols podrà ser-ho si es modifiquen les idees tradicionals de trama, centre, principi, nus i desenllaç.

L'autoria tradicional, en crisi

Els enllaços comporten la interactivitat del lector. S'afirma que l'hiperficció resta poder a l'autor i potencia la capacitat creativa del lector. Ara bé, que ningú s'enganye: el concepte d'interactivitat no és únicament sinònim de *fer clic*.

La interactivitat funciona en la ment del propi lector, que participa activament en la construcció de l'obra a la vegada que la dota de sentit. En *Degenerativa*, d'**Eugenio Tisseli**, es modifica aleatòriament un caràcter cada vegada que entra un visitant. Té lloc una pa-

«**Passage**», de **Philip Bootz**, no permet la relectura d'un fragment ja visualitzat, ja que el text avança esgotant-se. Es llegeix sabent que mai es torna enrere

J. P. Balpe atorga protagonisme al lector amb el seu «mail-roman» «**Rien n'est sans dire**». A través del e-correu, els lectors poden inserir aportacions en la narració

radoxa que activa el pensament del lector: allò escrit es destrueix al llegir-se, però sols si es llig, existeix.

La literatura digital s'ha vist com la plasmació de les teories postmodernes sobre l'alliberament del lector i la mort de l'autor. Per a **Barthes**, **Derrida** o **Foucault**, la noció clàssica d'autor queda destruïda mitjançant el descentrament del text i la seua configuració en forma de xarxa. Això és, precisament, el que possibilita el text electrònic.

Per altra banda, amb la figura del lector actiu *usurpador*, en part, de la funció autorial, culmina el reconeixement al lector provinent de la Teoria de la Receptió. Ara ja no sols ompli espais buits, sinó que influeix en el progrés de l'obra convertint cada lectura en única literalment.

Així, mentre que el lector d'un text imprès construeix la seua interpretació a partir d'una base semiòtica fixa, el lector d'un text interactiu participa en la construcció del text alhora que l'ompli de significat. Encara que les alternatives entre les que es pot triar al llarg del procés són limitades (només les dissenyades per l'autor), aquesta llibertat relativa s'ha convertit en l'al·legoria d'una nova concepció literària. Estem preparats per afrontar els reptes que proposa la literatura 2.0?